

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput VII. Num donum Perseverantiæ Gratia sit specialis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83656)

hæc autem maxime. Juxta hanc explicationem, admitto distinctionem vulgatam, *collective* omnia peccata venialia non possunt vitari, possunt bene *distributive*. Quæ tamen distinctio, ut traditur à nonnullis affirmantibus singula peccata distributive, & unum post aliud occurrere, non simul, non dari præceptum omnia *collective* vitandi, neque justum habere ad hoc liberum arbitrium, videtur falsa.

Nam controversia inter Cœlestium & Augustinum erat, num in corpore mortis hujus, ubi caro concupiscit adversus spiritum, possit homo vivere absque ullo peccato, & *collective* vitare omnia, ita ut nullum omnino committat contra manifestum præceptum omnia simul vitandi. Legitote librum Augustini, de Perf. Justitiæ capite VII. & sequentibus.

CAPUT VII.

Num donum Perseverantiæ Gratia sit specialis.

SUMMARIUM.

1. Quid sit donum perseverantiæ.
2. Quid ad eam requiratur.
3. Error Pelagianorum.
4. Positio, quod donum perseverantiæ sit specialissimum.

5. Usque 11. probatur diversimodè.
12. Usque ad 16. satisfi objectionibus.
17. Explicatur textus Apostoli.

EPIGRAMMA.

*Sæpe quidem Dominus sic cuncta adversa repellit,
Ut nullo attingi vulnere possit homo.
Sed mirabilior tunc est manus Omnipotentis,
Illata afflictum cum mala non superant.
Laudetur Custos virtutem dans toleranti,
Intima corrumpat ne furor exterior.
Nam non certanti nulla est speranda corona:
Palmam, qua capitur gloria, finis habet.*

PRÆNOTATIO.

I. Disputaturus Augustinus de magno dono Perseverantiæ præmonet cap. I. institui dissertationem de perseverantia illa, qua usque ad finem vitæ perseveratur in Christo, ut nullum sit ulterius cadendi periculum, & de qua legimus in x. cap. Mat. *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Ad perseverantiam enim, qua justus continens est aliquandiu, sed esse desistit, & quam si perseverantiam placet appellare, nolumus de verbo contendere, jam ostendimus præter gratiam *habitualement* à justis *actuale* auxilium esse implorandum, atque istud efficax esse natura sua. De priori ergo, ac propria *Perseverantia* dicturi duplex munus gratiæ in illa distinguimus, exteriorem scilicet dispositionem providentiæ, & internam sanctæ dilectionis inspirationem. Et illa quidem specialis erga electos providentia in hoc maxime vigilat, ut instante animæ transitu, extremoque damnationis periculo valida tentationum removeantur obstacula, ne justificatus succumbat, & varii vitæ calūs ita dirigantur, ut mors corpus animumque dividat, dum gratia justificationis hunc ornat, ita ut in osculo pacis revertatur ad Dominum, qui
R. P. Berti Theol. Tom. III.

dedit illum. Quamquam enim mors corporalis est secundum se post deperditam originalem justitiam, causis quibusdam naturalibus, id est, corporis temperamento, insalubritate aëris, morborumque vi accelerata & inducta; tamen ut conjuncta est cum æterna prædestinationum salute, id est, in quantum advenit dum justo sanctitas adest, & antequam de bono convertatur in malum, necens extrema corruptibilis vitæ atque perpetuæ felicitatis, addit ad naturalium causarum seriem beneficium supernaturalis & vigilantissimæ providentiæ. Quidquid namque divina præscientia & voluntate disponitur causa conferendæ beatitudinis, habet sub naturalium rerum mundanarum devolutione oculatissimum Glorificatoris consilium, ac beneplacitum. Interna autem sanctæ delectationis inspiratio, gratiæ *habituali* superaddita, & adeo valida atque robusta, ut concupiscentiæ motus, omniumque tentationum, quarum in morte impetus solet esse vehementior, propulset oppugnationem; iis maxime necessaria est, qui nec immatura, nec repentina morte abripiuntur, sed cum hoīe luctari debent; & charitate flagrantissima

M m

pugnans

pugnantem vincere cupiditatem. Tales sunt qui ægitudine anxia atque acerba agunt animam, & dum terrena inhabitatio dissolvitur, mundi commoda, necessarios, & omnia temporalia bona, quorum cupiditate non tangi nequeunt, sentiunt à se deperdi: atque majori illustratione & inspiratione superna opus habent, si communibus hisce malis ob antea vitæ terribilissimam imaginem, vel insidias Satanae accedant deteriora; majorem etiam postulant, dum truce Martyrium subeunt, vel mortem aliam violentam hominum æstimatione turpissimam. Quapropter habet donum Perseverantiæ, quemadmodum de gratia in universum disputavi, gradus plures, ita ut magis in uno, quam in altero juxta periculi magnitudinem splendeat; quamvis sit in prædestinatis omnibus magnum & singulare beneficium.

2.
Quid ad eam
requiratur.

Duo hæc, externam providentiæ directionem, & internam specialis gratiæ inspirationem complecti donum perseverantiæ, ex Scripturis S. P. Augustinus evidenter demonstrat. Primum quidem in lib. de Præd. SS. cap. 14. ex verbis Sapientiæ, *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus.* Quæ verba, cum Semipelagiani assererent prædestinationem ex præscientia, ita explicat S. Pater, *Dictum est enim secundum pericula vitæ hujus, non secundum præscientiam Dei, qui hoc præcivit quod futurum erat, non quod futurum non erat, id est, qui ei mortem immaturam fuerat largiturus, ut tentationum subtraheretur incerto.* Idem docet de Corrept. & Gr. c. VIII. & de Dono Pers. c. 17. Alterum vero de interiori gratia, per quam Deus operatur nostras cogitationes & voluntates, demonstratur à D. P. permultis textibus Scripturarum paulo infra, ne eadem pluries repetantur, producendis: ex quibus liquet perseverantibus etiam internæ gratiæ inspirari virtutem. Cur autem aliis concedatur, ut ex hujus vitæ periculis dum justi sunt auferantur, alii vero justi donec à justitia cadant, in eisdem periculis, vita productiore teneantur, quis cognovit sensum Domini? ait Augustinus citato cap. 14. de Prædest. SS. Ac statim demonstrans ex divino pariter beneplacito repetendam esse adulatorum perseverantiam, addit: *Hinc intelligi datur, etiam illis justis, qui bonos, piosque mores usque ad senectutis maturitatem, & diem vitæ hujus ultimum servant, non in suis meritis, sed in Domino esse gloriandum: quoniam qui vitæ brevitate rapuit justum, ne malitia mutaret intellectum ejus, ipse*

in quantacunque vitæ longitudine custodit justum, ne malitia mutet intellectum ejus. Illam ergo divinarum gratiarum distributionem justissimis, sed inscrutabilibus judiciis Dei relinquendam certum est in Perseverantibus eminentia quadam præcellere.

Fuit ergo Pelagianorum error posse hominem perseverare usque in finem absque gratia Redemptoris per liberum arbitrium: quem errorem de H. Pelagiana pluribus refutavimus. Suborti Semipelagiani, qui electionem secundum propositum, quasi libertatem everteret, traditam ab Augustino egreferebant, docuerunt à nobis esse initium fidei, ex cujus præscientia Deus sufficientem gratiam impertiretur, & si huic liberum cooperaretur arbitrium, adderet dona ampliora, quibus posset perseverare si vellet. Nunquam tamen adduci potuerunt, ut ad perseverandum necessarium faterentur adjutorium, quo perseverantia ipsa donatur, neque ut probarent divisionem gratiæ in eam quæ dat posse perseverare, qualis fuit gratia primi hominis, & gratia sufficiens hujus status, & in eam, quæ donat ipsam perseverantiam, ut prædestinati in regnum nonnisi perseverantes sint. Quam esse Semipelagianorum dogmatum complexionem liquet ex Epistolis Prosperi, & Hilarii, nec non est nostris de hoc argumento dissertationibus. Postquam ergo cætera capita Semipelagianismi contrivi, & istud nunc oppositum dono Perseverantiæ contundam. Paucis enim exceptis, qui cum Duvallio tenent Perseverantiæ adjutorium in iis tantum, qui post justificationem diu in terris vivunt specialem gratiam esse, non autem in iis, qui justificatione accepta protrahunt vitam ad breve tempus, fert communis Theologorum Augustinensium maxime, & Thomistarum sententia, finalem justorum perseverantiam esse speciale donum ab ipsa gratia sanctificante, & ordinariis auxiliis eam comitantibus disjunctum; non repugnantibus Scholasticis aliis, tametsi in hac singulari gratia explicanda ab invicem distrahantur, juxta statutam à se supernorum auxiliorum æconomiam. At plus forte, quam prænotatio postulabat, traduxi temporis.

PROPOSITIO. Mirabilis manus Omnipotentis sæpe cuncta adversa repellens, beneficium specialissimum impertitur, cum hominem lapsum illata mala non superant, & finem certaminis consequitur palma, & specialissima corona non speranda aut non certantibus, aut in pugna prostratis.

Hanc

3.
Error Pelagianorum.

4.
Positio, quod donum perseverantiæ sit specialissimum.

5.
Probatur.

Hanc positionem ex verbis beati Proſperi expromptam ſacris primum literis confirmat S. P. Auguſtinus. Proſert cap. 2. de Dono Perſev. num. 2. verba Apoſtoli ad Philip. 1. v. 29. *Vobis donatum eſt pro Chriſto non ſolum ut credatis in eum, verum etiam ut patiamini pro eo.* Fides ad initium ſalutis pertinet, paſſio ſpectat ad finem. Atqui fides donum eſt ſpecialis gratiæ. Ergo & finis. Addit verba Jeremiæ xxxi. 40. *Timorem Domini dabo in cor eorum, ut à me non recedant.* Non recedere à Domino nihil eſt aliud, quam ei perſeveranter adhærere. Perſeveranter ergo adhærere Domino, illius datum eſt. Laudat cap. 7. verba Pſalmiſtæ: *Fiat manus tua ſuper virum dexterae tuae, & ſuper filium hominis, quem confirmavi, & non diſcedimus à te.* Iſte homo certe non eſt Adam, in quo diſceſſimus à Deo, ſed Chriſtus, cujus meritis membra corporis ejus uniuntur ac permanent. Cum ergo confirmamur in gratia, ut in Deo ſimus permanentes per Chriſtum, ad nos utique pervenit opus dexterae Domini.

6.
Ac confir-
matur.

Demonſtrat S. Pater à capite 3. ad 6. eandem veritatem ex Eccleſiæ orationibus. A Deo enim forte perſeverantia noſtra non poſcitur? An vero quisquam credit habere à ſe ipſo, quod petit à Domino? Id quidem abſurdum eſt cogitare: irriſoria quippe eſſet petitio, ſi id ab eo peteretur quod ipſo non donante eſt in hominis poteſtate. Peti autem à Domino perſeverantiam ipſa Dominica oratio demonſtrat. Cum enim dicimus: *Sanctificetur nomen tuum*, non petimus, ut Deus ſanctificetur orationibus noſtris, ſed ut nomen ejus ſanctificetur in nobis. Atque ut ſanctificatur in ſuſceptione baptiſmatis, in quo de gratia Dei ſumitur vivificatio, ita ſanctificatur perſeverantiâ, per quam vivificatio illa perficitur, ut quod eſſe cœpimus, nunquam deſinat. Et cum dicimus, *Adveniat regnum tuum*; quid aliud poſcimus, niſi ut veniat nobis quod confertur Sanctis perſeverantibus uſque in finem? Tertia petitio, *Fiat voluntas tua ſicut in celo, & in terra*, quid aliud poſcit niſi ut terra imitetur cœlum, homo angelum, viator comprehenſorem, & ſit quod nondum eſt mortalis homo, non ut perſeveret quod eſt? In proxima orantes *Panem noſtrum quotidianum*, ſive hic panis intelligatur quotidiana gratiæ ſubminiſtratio, ſive Euchariftia, pro Perſeverantia illum petimus; nam ut corporalem cibum accipimus, ne anima ſeparetur à corporis membris, ita petimus panem ἐπιουσιον,

R. P. Berti Theol. Tom. III.

ut hic habet Græcus, ne ſeparemur à Chriſti Corpore. Quinto orationis loco dicimus: *Dimitte nobis debita noſtra*; quibus verbis, etſi videmur tantum petere remiſſionem præteritorum peccatorum, inſtruimur & docemur nos peccare quotidie, & indulgentiam à Deo petimus, qua permaneamus in Eccleſia non habente rugam, neque maculam. Jam vero cum dicimus, *Et ne nos inferas in tentationem*, quid aliud precamur, niſi ut accepta gratia perſeverantiæ ſanctitatem ſervemus? Si ergo alia documenta non eſſent, hæc Dominica oratio nobis ad cauſam gratiæ, quam defendimus, ſola ſufficeret. Hæc fuſiori ſtylo Auguſtinus, qui hæc omnia corroborat auctoritate beatiſſimi Martyris Cypriani.

Probant eandem theſim definitiones Conciliorum. Arauſicanum ſecundum canone x. *Aſſutorium Dei*, inquit, *etiam renatis ac ſanctis ſemper eſt implorandum, ut ad finem bonum pervenire, vel in bono poſſint opere perdurare.* Tridentinum cap. xvi. ſeſſionis vi. donum Perſeverantiæ Magnum appellat; & canone 22. *Si quis dixerit*, inquit, *juſtificatum vel ſine ſpeciali auxilio Dei in accepta juſtitia perſeverare poſſe, vel cum eo non poſſe, anathema ſit.* Legatur & cap. 13. ubi ait donum perſeverantiæ haberi non poſſe, *niſi ab eo, qui potens eſt eum qui ſtat ſtatueret, ut perſeveranter ſtet, & eum qui cadit reſtituere, &c.*

Traditio Patrum ſatis eſt hoc in puncto explorata. Ex Auguſtino plura hætenus fuerunt producta. Optamus tamen ut legantur præclariffima ipſius ſcripta de Dono Perſeverantiæ, de Prædeſt. SS. cap. 14. de Corrept. & Grat. cap. 8. 9. 10. 11. & 12. De nat. & grat. cap. 26. Epist. 59. ad Paulinum q. 6. Videatur etiam Proſper lib. 2. de Vocat. Gen. cap. 23. in Reſp. 6. ad Capitula Gallorum, & 14. ad Objectiones Vincentianas. Gregorius Magnus lib. 23. Moralium cap. 28. atque ne per cenſeam omnes, Divus Thomas 2. 2. q. 137. art. 4. & 1. 2. q. 109. art. 10.

Rationes Theologicæ, doctrinæ Auguſtini in hoc noſtro Opere expoſitæ undequaque conformes, petuntur primo ex prædeſtinatione ſecundum propoſitum. Etenim iis, qui prædeſtinati ſunt conformes fieri imaginis Filii ſui, paravit Deus miſericorditer tale donum, per quod perſeverantes uſque in finem ſalvi fiant: quale donum iis, qui non pertinent ad illam prædeſtinationem ſecundum propoſitum, inſcrutabili judicio Dei denegatur. Unde (inquit S. Pater citata ad Paulinum Epistola) *niſi quia non pertinent ad illam*

M m 2

præ-

7.
Probatur de-
ſinitionibus
Concilio-
rum.

8.
Traditione
EP.

9.
Rationibus
imò.

prædestinationem secundum propositum, ac sine penitentia vocationem? Cur autem ad eam alii pertineant, alii non pertineant, occulta causa esse potest, injusta non potest. Perseverantia ergo solis Electis divina prædestinatione præparata est: & hanc prædestinationem sine operum præscientia fieri probat hoc etiam loco Augustinus. Atque frustra hunc aliquis niteretur exponere de gratuita prædestinatione ad gratiam, & vocatione ad fidem; cum dubitationem omnem penitus tollant, quæ istic habentur: *Non sunt in ista vocatione, qui in fide, quæ per dilectionem operatur, etiam si aliquantum ambulant, non perseverant usque in finem.* Et de Dono Perseverantiae cap. VIII. *Ex duobus autem piis, cur huic donetur perseverantia usque in finem, illi autem non donetur, inscrutabilia sunt judicia Dei.* Porro donum illud, cujus largitio pro inscrutabili divino beneplacito uni confertur, non alteri, beneficium est, non commune, sed speciale. Si igitur perseverantia iustis, piisque hominibus tali occultissimo iudicio vel confertur, vel denegatur, gratiæ munus est maximum & eximium, in hoc fidei, cæterisque gratiarum donis æquale, quod divina liberalitate conceditur; longe tamen præstantius, in quantum confertur solis Electis in Christo ante mundi constitutionem, eosque ad salutem certo perducit. Huc spectat, quod cum Christus pro omnibus mortuus sit & sanguinem fuderit, quantum attinet ad oblationem pretii, institutionem remedii, & assumptam à se causam humani generis; oravit tamen pro ovibus suis, & crucem subiit, ne quis eas raperet de manu ejus, quantum ad singularem passionis proprietatem, fructuumque ejus participationem uberrimam. Quorum fructuum præcipuum esse finalem perseverantiam puto neminem contradicendum.

10.
Secundò.

Altera Augustiniana ratio petitur ex divina dispositione, per quam ita ordinavit Angelorum & hominum vitam, ut in ea prius ostenderet quid posset liberum arbitrium, deinde quid suæ gratiæ beneficium. Quapropter primo homini in bonis posito Conditoris dedit perseverantiæ potestatem, lapsis vero perseverantiam ipsam largitur, quoniam virtus in infirmitate perficitur, ne quis in Domino gloriatur: ac per hoc nec de ipsa perseverantia voluit Deus gloriari sanctos suos nisi in ipso; qui in hoc loco miseriarum, ubi tentatio est vita hominis super terram, animadvertens ho-

minem inter tot, ac varias tentationes infirmitate succumbere, & se ipso perseverare non posse, si fortissimo dimiserat facere quod vellet, infirmis servavit, ut ipso donante invictissime quod bonum est vellent, & hoc deserere invictissime nollent. Atque hoc postremum est donum perseverantiæ misericorditer præparatum prædestinatis in regnum Dei. Quapropter sententia nostra donum quidem gratiæ, sed non speciale, fuit prædestinatio ac perseverantia Angelorum. Atque hoc idem sentire arbitramur D. Thomam, docentem in 2. 2. quæst. & artic. sup. citato, quod primo homini datum est non ut perseveraret, sed ut perseverare posset per liberum arbitrium, quia nulla corruptio tunc erat in humana natura, quæ difficultatem perseverandi præberet. Et in 1. 2. pariter ait hominem lapsum indigere ad perseverandum divino auxilio ipsum dirigente & protegente contra tentationum impulsus. Ex quibus apparet D. Thomam, ubi ait memorata quæst. secundæ partis gratiam necessariam esse ad perseverandum, quia arbitrium de se est veritabile; veritabilitatem appellare inclinationem appetitus rationalis in bonum privatum, ob quam in statu naturæ corruptæ necessaria est homini gratia medicinalis, ut dictum est Proposit. 2. capite quarto, verbis ex ipso D. Thoma productis.

Postrema ratio est, quoniam vel inquiritur de dono perseverantiæ parvulorum, vel eorum qui post justificationem acceptam, priusquam occurrant graves tentationes & salutis pericula, mortem obeunt, vel eorum denique, qui veniunt ad acerrimum, turbulentumque discrimen. In his autem omnibus perseverantia est munus Dei optimi & beneficentissimi. In parvulis apparet singularis providentiæ dispositio paulo supra delineata verbis Sapientiæ cap. 4. *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus.* De quibus verbis, etsi plura diximus, placeat iterum audire Augustinum Paulino scribentem: *Ne quisquam presumptor ita de occultis iudicet alienis: quid dicturus est de infantulis parvulis, quorum plerique accepto in illa ætate Christiana gratiæ Sacramento, cum sine dubio pertinerent ad vitam æternam, si continuo ex hac vita emigrarent, sinuntur crescere, & nonnulli etiam apostati sunt. Unde? nisi quia non pertinent ad illam prædestinationem, &c.* Et de Corrupt. & Gratia cap. 8. *Respondeant, qui nos irrident quando in rebus talibus ex-*

II.
Terziò.

clamamus, *Quam inscrutabilia sunt judicia ejus, & investigabiles viae ejus! Neque enim Deus hoc non donat quibus voluerit, aut vera Scriptura illa mentitur, quae de morte velut immatura hominis iussu ait, Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus, aut ne scilicet deciperet animam ejus. Cur igitur hoc tam magnum beneficium aliis dat, aliis non dat Deus, apud quem non est iniquitas, nec acceptio personarum, & in cuius potestate est quamdiu quisque in hac vita maneat, quae tentatio dicta est super terram? Sicut ergo fateri coguntur donum Dei esse, ut finiat homo vitam istam, antequam ex bono mutetur in malum, cur autem aliis donetur, aliis non donetur, ignorant: ita donum Dei esse in bono perseverantiam secundum Scripturas, de quibus testimonia multa jam posui, fateantur nobiscum, & cur aliis detur, aliis non detur, sine murmure adversus Deum dignentur ignorare nobiscum.* Atque haec Augustini ratiocinatio valet in iis etiam, qui post acceptam justificationem diu vitam non protrahunt, & in osculo Domini moriuntur. De quibus cap. 17. de Dono Persev. ait S. Pater: *Videte jam a veritate quam sit alienum, negare donum Dei esse perseverantiam usque in finem hujus vitae, cum vita hujus quando voluerit ipse det finem, quem si dat ante imminens lapsum, facit hominem perseverare usque in finem.* In illis ergo, qui post acceptam justificationem cito rapiuntur, perseverantia finalis donum speciale est, quoniam speciali Dei providentia ante imminens lapsum animam efflant. In illis vero, quos postremo loco memoravi, quoniam ulterius egent divino auxilio ipsos dirigente & protegente contra tentationum impulsus, perseverantia censenda est amplius gratiae Dei beneficium. Multo quippe difficilius perseveratur (ait S. Pater capite ejusdem libri secundo) ubi hoc agit qui persequitur ne perseveretur, & propterea usque ad mortem sustinetur ut perseveretur. Illam proinde difficilius perseverantiam, istam facilius esse habere; sed cui nihil difficile est, facile est utramque donare. Atque his argumentationes nostras absolvimus, & ornavimus.

SOLUTIO ARGUMENTORUM CUM HAC CONCLUSIONE PUGNANTIUM.

Sed obijces: Per gratiam habitualement Deus sanat animam. Auctore autem Augustino de Nat. & Grat. cap. 26.

Sanat Deus, non solum ut deleat quod peccavimus, sed ut praestet etiam ne peccemus. Quisquis ergo ad justitiam perductus est, habet in ea perseverandi adiutorium. Insuper, ut ibidem docet S. Pater, & definit etiam Tridentina Synodus sess. 6. cap. xi. *Deus sua gratia semel justificatos non deserit, nisi prius deseratur.* Etsi autem nonnulli haec verba explicant de subtractione gratiae sanctificantis, quam interpretationem nec improbare videtur Nicolaus L'Hermier Tom. iv. pag. 230. sunt tamen etiam accipienda de gratia actuali, ut demonstravimus in velitatione adversus primam thesim Jansenianam. At si justificatus per gratiam habitualement, & ordinaria auxilia perseverare non posset, desereretur a Deo, antequam Deum ipse desereret. Ergo potest perseverare.

Resp. ad 1. concedo Deum sanare 13. praestando etiam, ut non peccemus. Solvitur. Sed hoc, ut ibidem addit Augustinus, agit iudicio suo, nec ordinem sanandi accipit ab aegroto. Itaque quos firmissimos vult efficere, non solum sanat ne ulterius peccent, si velint; sed praeparat etiam in eis voluntatem ut velint non peccare, & sint perseverantes usque in finem. Ad secundum concessa majori, nego minorem. Qui enim non perseverat usque in finem, prior deserit Deum; quoniam libere & voluntarie ponit obicem, ne actualis gratia conjuncta cum habituali impertiatur ei potentiam proxime expeditam, connexam cum ipsa actuali perseverantia. Atque ita subtrahitur ei gratia efficax, quae definit esse talis superveniente superbo tumore, aut pugnaci cupiditate. Explicavi rem totam exagitando citatam thesim Jansenii. Atque Augustinus proximo cap. de Nat. & Gratia, *Per voluntatem nostram (inquit) sine qua bene non possumus operari, cito potest subrepere animo humano, ut quod bene operatur suum tantummodo existimet, & dicat in abundantia sua, Non movebor in aeternum.* Et de Corrept. & Grat. cap. 13. Hi ergo qui non pertinent ad istum (Praedestinatorum) certissimum & felicissimum numerum, pro meritis iustissime judicantur. Aut enim jacent sub peccato, quod originaliter de generatione traxerunt, & cum illo hereditario debito hinc exeunt, quod non est regeneratione dimissum: aut per liberum arbitrium alia insuper addiderunt: aut gratiam Dei suscipiunt, sed temporales sunt; nec perseverant: deserunt & deseruntur. Dimissi enim sunt libero arbitrio, non

M m 3

acce-

12.
Obiectio
3ma,

accepto perseverantiæ dono, iudicio Dei iusto & occulto.

14.
Objectio 2da
reijcitur.

Ob. 2. Causa, cur permulti non perseverant, ex solo libero arbitrio petenda est. — Resp. propositionem universaliter prolatam esse falsam: infantibus enim, qui rapiuntur ante baptismum nondum capaces usus rationis, non perseverantia poena est peccati, quod originaliter traxerunt; & ex adverso in iis, qui decedunt accepto regenerationis Sacramento, finalis perseverantia est absque libertatis usu; ut demonstratum est supra. Deinde respondeo verbis Augustini de Grat. & lib. arb. cap. 16. *Certum est nos mandata servare si volumus, & facere cum facimus: sed preparatur voluntas à Domino, & ille facit ut faciamus, &c.* Nobis itaque imputatur non perseverantia, quia libere Dei præcepta transgredimur; Deo autem perseverantia, quoniam ne transgrediamur ipse preparat voluntatem, viresque nobis præbet efficacissimas.

15.
Objectio 3ia
reijcitur.

Ob. 3. Justus, cum sit filius Dei adoptivus, habet jus ad gloriam. Ergo & ad finalem perseverantiam; per quam Gratia cum gloriæ corona conjungitur. — Resp. dist. ant. Habet jus remotum, & si usque ad mortem in gratia perseveret, concedo: habet jus proximum, eique gloria conceditur, nisi perseveret re ipsa, nego. Nam Matthæi x. v. 22. legimus: *Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Si dixeris non denegari media necessaria ad consecutionem salutis jus ad illam habentibus; constat ex dictis respondendum esse, quod utique non denegantur media sufficientia, sed ponentibus obicem iusto Dei iudicio denegatur auxilium efficax, sine quo nequit homo lapsus proxime perseverare. Si reponas, nullum Patrem, nullumque amicum negare suis debitam mediorum subministrationem; pariter respondeo, nec Deum necessariam gratiarum dispensationem denegare iustis, sed tantum extraordinariam ac specialem paratam iis iustis duntaxat, qui filii sunt & hæredes, & qui perseverantes in charitate in Deo permanent. Si addas iustis simul cum charitate habituali Deum ceteras virtutes largiri; liquet respondendum esse, præter habitum supernaturalium virtutum, indigere hominem gratuito auxilio Dei con-

servantis ipsum in bono usque ad finem vitæ, atque istud in hoc statu esse adiutorium, quo dirigamur & protegamur contra tentationum impulsus; ut dictum supra, & de H. P. capite sexto.

Opp. ultimo. Homo iustus potest ad breve tempus sine speciali gratia vitare peccatum mortale. Si ergo in eo statu moriatur, dicendus erit perseverasse usque in finem. At possunt illi causæ naturales mortem inferre ab universalis Dei providentia ordinatæ ac directæ. Igitur in eo casu non erit perseverantia donum gratiæ peculiaris. — Resp. falsam esse consequentiam. Quod enim homini iusto mors superveniat, antequam procellæ tentationum insurgant, eumque rapiat priusquam malitia mutet intellectum ejus, non causis naturalibus tribuendum est, sed latenti in causis huiusmodi altissimæ, & erga Electos beneficentissimæ Providentiæ. Verum hæc in Prænotatione, & in postremo pro sententia nostra argumento satis enodata fuerunt.

Habes ex dictis veram intelligentiam verborum Apostoli ad Rom. v. v. 17. *Si enim unius delicto mors regnavit per unum: multo magis abundantiam gratiæ, & donationis, & iustitiæ accipientes in vita regnabunt per unum Jesum Christum.* Ut enim S. Pater ait de Corrept. & Grat. cap. 12. *Primo homini, qui in eo bono quo factus fuerat rectus, acceperat posse non peccare, posse non mori, posse ipsum bonum non deferere, datum est adiutorium perseverantiæ, non quo fieret ut perseveraret, sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset.* Nunc vero Sanctis in regnum Dei per gratiam Dei prædestinatis, non tantum tale adiutorium perseverantiæ datur, sed tale, ut eis perseverantia ipsa donetur: non solum, ut sine isto dono perseverantes esse non possint, verum etiam, ut per hoc donum non nisi perseverantes sint. Et similiter D. Thomas 1. 2. q. 109 art. 10. ad 3. *Homo in primo statu accepit donum, per quod perseverare posset, non autem accepit ut perseveraret: nunc autem per gratiam Christi multi accipiunt & donum gratiæ quo perseverare possunt, & ulterius eis datur quod perseverent.* Et sic donum Christi est majus, quam delictum Adæ. At satis in hac questione nostra immorabatur oratio.

16.
Objectio 4ta
reijcitur.

17.
Explicatur
textus Apostoli.

CAPUT